

Werkplan voorschoolse educatie

Locatie: de Verbinding
Datum: mei 2023

1 Inleiding	3
2.1 Methode en werkwijze	3
2.2 Doelen en planning	6
2.3 Ouderbetrokkenheid	7
2.4 Samenwerking met andere partijen	8
2.5 Beschrijving ruimte en materiaal	8

1 Inleiding

Steeds meer kinderdagverblijven, peuterspeelzalen en kleutergroepen werken met Voor- en vroegschoolse educatie (VVE-)programma's. De VVE-programma's zijn gericht op het voorkomen en inlopen van achterstanden in de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen van twee tot zes jaar oud. Vaak zijn het anderstalige kinderen en kinderen uit lagere sociaal-economische milieus met een achterstand in taalvaardigheid. Deze achterstand is op de basisschool bijna niet in te halen. De Nederlandse overheid zet het VVE-beleid in om de kansen op een goede schoolloopbaan te vergroten. Met name taalstimulering is van belang. Onderzoek (Kloprogge & Van der Vegt, 2005) laat zien dat VVE-programma's die veel aandacht hebben voor taalstimulering, een positief effect hebben op de taalontwikkeling en cognitieve ontwikkeling van kinderen in achterstandssituaties. De VVE-programma's beginnen in de kinderdagverblijven en peuterspeelzalen (voorschoolse periode) en lopen door in de eerste twee groepen van de basisschool (vroegschoolse periode). Zo'n programma bestaat niet uit losse lessen; het is juist zo dat alles wat in de groep gebeurt, een belangrijke rol speelt.

Een kind dat deelneemt aan het vve programma is minimaal 16 uur per week op de peutergroep. De vve start als een kind 2,5 jaar is.

De pedagogisch medewerkers die op de peutergroep staan zijn allemaal vve getraind en volgen jaarlijks een herhalings- of aanvullingscursus.

2. Methode en werkwijze

Op onze locatie maken we sinds eind 2022 gebruik van de vve-methode "Uk en Puk" Hiervoor gebruikten we de methode Peuterplein, maar omdat de licentie niet werd verlengd zijn we overgestapt naar "Uk en Puk"

Het VVE-programma is gericht op het voorkomen en inlopen van achterstanden in de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen van twee tot zes jaar oud. Vaak zijn het anderstalige kinderen en kinderen uit lagere sociaal-economische milieus met een achterstand in taalvaardigheid. Deze achterstand is op de basisschool bijna niet in te halen.

De Nederlandse overheid zet het VVE-beleid in om de kansen op een goede schoolloopbaan te vergroten. Met name taalstimulering is van belang. Onderzoek (Kloprogge & Van der Vegt, 2005) laat zien dat VVE-programma's die veel aandacht hebben voor taalstimulering, een positief effect hebben op de taalontwikkeling en cognitieve ontwikkeling van kinderen in achterstandssituaties.

Het vve programma begint op de peutergroep (voorschoolse periode) en loopt door in de eerste twee groepen van de basisschool (vroegschoolse periode). Zo'n programma bestaat niet uit losse lessen; het is juist zo dat alles wat in de groep gebeurt, een belangrijke rol speelt. Daarom maken wij ook voor de andere peuters gebruik van deze methode. Voor kinderen die meer aan kunnen passen we het aanbod aan door dit uit te breiden en te verrijken tijdens de kringactiviteiten of bij de knutsel- en ontwikkelingsactiviteiten.

1. V & Puk' is een uniek totaalprogramma voor kindercentra, met kinderen van 0 tot 4 jaar. Door actief bezig te zijn en lekker te spelen, ontwikkelen de peuters zich breder en sneller. Uk & Puk is niet moeilijk, maar wel doordacht. De activiteiten stimuleren de spraak- en taalvaardigheid, sociaal-emotionele vaardigheden, motorische en zintuiglijke vaardigheden en geven de eerste rekenprikkel.

- Sluit aan op de belevingswereld van de peuters
- Leren en groeien door actief te spelen en ontdekken
- Stimuleert de brede ontwikkeling
- VVE gecertificeerd'

(zwijsen.nl)

VVE aanbod

Per 1 augustus 2020 is het VE-aanbod uitgebreid naar 960 uur per peuter tussen de 2,5 en 4 jaar (dus in 1,5 jaar 960 uur VE, minimaal 16 uur per week/ 60 weken x 16 uur = 960 uur). Wij bieden in schoolweken op de peuterochtenden VVE aan. Dit betekent dat wij geen VVE aanbieden in de middagen en de schoolvakanties.

De peuters die voor een VVE-stimuleringsprogramma in aanmerking komen, zijn ten minste 16 uur per week op de peutergroep aanwezig. Zij worden aangemeld via de VVE-monitor. Dit kan worden gedaan door de pedagogisch medewerker via de risicomonitor of door het consultatiebureau (ggd).

Als er vanuit het consultatiebureau een indicatie wordt verzorgd staat dit in de VVE-monitor en is dit al overlegd met de ouder bij het bezoek aan het consultatiebureau en met de pedagogisch medewerker, die iedere 6 maanden een overleg heeft met de medewerkers van het consultatiebureau.

Een ouder met een VVE-indicatie betaalt net als de andere ouders de rekening voor 2 dagdelen. De overige dagdelen worden betaald door de gemeente.

In het VVE coachplan van Kleurrijk staat hoeveel uren de vve-coach op onze locatie wordt ingezet. Dit is 10 per vve-peuter per jaar.

Heeft een peuter een VVE-indicatie dan gaat de pedagogisch medewerker gericht aan het werk met deze peuter.

Hieronder volgt de zorgroute die dan wordt gevolgd.

[2023-01-03 Zorgroute 0-4 jaar.pdf](#)

Er wordt een handelingsplan opgesteld en deze wordt gedeeld en besproken met de ouders [Handelingsplan zorgroute 0-4 jaar](#)

De peuter krijgt extra taalstimulering in kleine groepjes of 1-op-1, maar ook in de grote kring wordt er veel aandacht gegeven aan de taalontwikkeling. Het stimuleren van het samenspel met andere kinderen is hierbij van groot belang.

Ook krijgt de peuter een heen-en-weer schrift waarin we vertellen wat er die ochtend op de peutergroep is gedaan en verwachten we van ouders dat zij ook de belevenissen van thuis opschrijven zodat daar ook op ingespeeld kan worden.

De ontwikkelingsmaterialen worden, zo ver mogelijk, individueel met het vve-kind geoefend en de gezamenlijke kringactiviteit ook van te voren met het kind doorgenomen. We spelen zo veel mogelijk met deze activiteiten in op waar het kind op dat moment mee speelt. Een goede observatie is daarvoor van belang. Zie waar het kind mee bezig is en sluit daar bij aan en daag het kind op dat moment uit (zone van de naaste ontwikkeling). De methode Uk en Puk geeft de pedagogisch medewerker handvatten mbt activiteiten voor VVE-kinderen. Deze nemen we ook op in de voorbereiding en uitwerking van de thema's die we aanbieden.

Op het peuteroverleg met de pedagogisch medewerkers van de peutergroep (1 keer in de 6 weken) worden de peuters met speciale aandacht besproken.

Ieder half jaar is er overleg met de verpleegkundige van de JGZ over de peuters. Zij ziet deze peuters ook op het consultatiebezoek. In overleg met ouders, JGZ en pm'ers wordt een peuter aangemeld via de vve-monitor.

Momenteel nemen er 2 peuters deel aan het VVE-traject.

Om dit alles te kunnen waarborgen worden de pedagogische medewerkers ondersteund middels (VE-coaching) door onze pedagogische coach Anna Groen.

Voorbeelden van ontwikkelingsstimulering mbt de verschillende ontwikkelingsgebieden:

Motoriek

Motoriek is belangrijk in het Puk programma. De activiteiten helpen kinderen verschillende deelgebieden te ontwikkelen. Soms met speciale motorische activiteiten, vaak als deel van gewone dagelijkse routines. Het Puk programma helpt kinderen hun kleine en grote motoriek en lichaamsbesef te ontwikkelen. De leidsters maken hen bewust door het stellen van vragen.

Voorbeelden vanuit de praktijk bij de 3 ontwikkelingsgebieden:

Grote motoriek: Buitenspel zonder materiaal: lopen, rennen, springen, duwen en trekken, dragen, vangen, hinkelen en bewegingen die kinderen zelf binnen hun spel verzinnen.

Buitenspel met groot materiaal: auto's, karren, trekkers, driewielers, klim- en klautertoestellen, glijbaan, wip, en loopklossen. Buitenspel met klein materiaal: ballen, activiteiten in de zandbak met vormpjes en emmers.

Zang en bewegingspelletjes: zakdoekje leggen, in de maneschijn, hoofd-schouder-knie en teen, dansen. Fantasie- en imitatiespel: poppenhoek, blokkenhoek, verkleeden, winkeltje spelen, doen alsof (lopen als een konijn, springen als een kikker).

Kleine motoriek: gebruik van vingers en mondspieren: Klein bouw- en constructiemateriaal: duplo, nopper en later lego. Puzzels, lotto's, kralen rijgen, boetseren, verven, knippen en plakken.

Poppenhoek: afwassen, strijken, pop aan- en uitkleden

Senso-motoriek: het gebruik van de zintuigen; oren, neus, mond, maar ook in onze spieren zitten zintuigen die de hersenen informatie geven over bijv. onze lichaamshouding. Onze huid is het zintuig dat aangeeft hoe dingen voelen (warm/koud). Dit kan door bv het spelen met scheerschuim, spelen met spaghetti, zand, water etc

Buiten ervaren dat zand anders voelt dan water en dat de combinatie weer een andere ervaring biedt. Veel verschillende materialen aanbieden om mee te spelen.

Proefspelletjes Vanaf het moment dat een kind geboren wordt, start de grote, kleine en zintuiglijke ontwikkeling. Dat lijkt vanzelf te gaan. Toch vinden wij het belangrijk een kind de tijd en ruimte te geven om bewegingen te oefenen en ervaringen op te doen met alle zintuigen. Want na verloop van tijd gaan handelingen dan automatisch. En pas als kinderen de ene vaardigheid onder de knie hebben, kunnen ze over naar het uitproberen van een andere (moeilijkere) vaardigheid. Kortom: hoe meer een kind doet, hoe meer het kan!

Voorbeelden van werken aan taalontwikkeling

- Bij het buitenspelen kan door de kinderen worden gepraat over welk spel er op dat moment plaatsvindt. Bijvoorbeeld als een kind speelt dat hij naar opa en oma gaat op de fiets. De pm-er kan dan vragen stellen om taal uit te lokken en nieuwe taal-input geven door nieuwe woorden en zinnen te gebruiken
- In de kring kunnen nieuwe liedjes worden aangeleerd met bewegingen erbij.

- de pm-er kan een boek over dieren voorlezen waarbij hij/zij de kinderen het verhaal laat uitbeelden mbv speelgoedieren
- het uitdagend inrichten van de ruimte (themahoek) is van groot belang om het spel en daardoor de taalontwikkeling te stimuleren.

Voorbeelden van werken aan sociaal-emotionele ontwikkeling

- In de kring worden vaak alle kinderen persoonlijk door de pm-er begroet en kunnen de kinderen gevraagd worden te benoemen wie er naast ze zit.
- In de huishoek kunnen kinderen imitatiespel spelen waarbij sociale interactie een belangrijke rol speelt. Bijvoorbeeld de baby naar bed brengen, samen naar de winkel gaan en elkaar helpen. De inrichting van de hoek is hierbij van belang.

Voorbeelden van werken aan motorische en zintuiglijke ontwikkeling

- Samen 'beweegliedjes' luisteren en daarbij de bewegingen meedoen en de ruimte geven om mee te mogen dansen. De pm-er kan ook de bewegingen voordoen waarna het kind eventueel kan imiteren
- Buiten ervaren dat zand anders voelt dan water en dat de combinatie weer een andere ervaring biedt. Veel verschillende materialen aanbieden om mee te spelen.

Voorbeelden van werken aan rekenontwikkeling

2.5 Rekenprikkel

Spelenderwijs worden kinderen geconfronteerd met vaardigheden zoals meten, ruimtelijke oriëntatie en ontluikende gecijferdheid. Ze komen al vroeg in aanraking met tellen en telwoorden. In de kring tellen we hoeveel jongens/meisjes er zijn. Als we naar buiten gaan wordt er samen met de kinderen geteld wie er allemaal in de rij staan. Is iedereen aanwezig of is er een kindje niet? Aan tafel wordt er geteld hoeveel bekers er nodig zijn. Verder worden er diverse spelactiviteiten en materialen aangeboden om de kinderen te prikkelen. Torens bouwen en blokjes tellen, is deze hoog of laag? Maar ook de ruimtelijke oriëntatie komt aan de orde: waar komen de snippers terecht, die de kinderen net in de lucht hebben gegooid? Al snel krijgen ze "dagelijks" op speelse wijze te maken met huisnummers, de klok, telefoonnummers en het tellen van pagina's in prentenboeken. Ze proberen hun kennis ook zelf toe te passen. Dat lukt soms wel en soms niet. Met vallen en opstaan ontwikkelen ze inzicht in verschillende functies of betekenissen van getallen en krijgen ze belangstelling voor de kunst van het tellen. Dit ontwikkelingsproces heet 'ontluikende gecijferdheid'.

Wanneer een kind gaat 'eten koken' in de zandbak, kan de pm-er hierop inspelen door te benoemen dat de pan vol of leeg, zwaar of licht is.

Wanneer een kind buiten aan het fietsen is en bijvoorbeeld speelt dat hij naar de winkel gaat, kan een pm/er vragen waar hij naartoe gaat, waar dat dan is en of dat dichtbij is of ver weg.

Door middel van het digitale observatiesysteem "Konnnect" wordt de ontwikkeling van ieder kind bijgehouden.

3. Doelen en planning

Op peutergroep "de Vlindertuin" werken we met een rooster waarop aangegeven is welke VVE thema's uit de Uk en Puk methode in het jaar aan bod komen. Per jaar komen minimaal vijf thema's aan bod en deze duren 6 weken.

We houden rekening met de SLO doelen voor het jonge kind. Om het kind goed te kunnen volgen werken we met het PCDA model: Plan, Do, Check, Act. We bereiden een thema met

medewerkers voor en we maken daarvoor een planning, zodat elke pedagogisch medewerkster weet aan welke doelen er gewerkt worden en welke activiteiten er op de planning staan. Omdat wij het ook belangrijk vinden om te werken aan wat het kind op dat moment bezig houdt en daar op in willen spelen, willen wij het thema ook los kunnen laten. Per thema is het VVE-activiteitenaanbod in een draaiboek en een weekplanning uitgewerkt. Tussen de thema's door hebben we 2 weken waarin we niet met een thema bezig zijn. Zo kunnen we het ene thema afsluiten en het volgende goed voorbereiden. Het inrichten van de themahoek is hierbij van belang. Deze wordt voorbereid door de pedagogisch medewerkers en, tijdens het thema, samen met de kinderen verder ingevuld om zo de betrokkenheid en inbreng van de kinderen bij het thema te vergroten.

Bij alle thema's is aandacht voor de brede ontwikkeling van de kinderen. Kinderen worden gevolgd en gestimuleerd in sociale vaardigheden, de motorische, creatieve en cognitieve ontwikkeling. De weekplanning dient als leidraad voor het activiteitenaanbod; het kan waar nodig bijgesteld worden als blijkt dat een activiteit meer of minder aandacht nodig heeft. Kinderen met een VVE indicatie doen dagelijks mee aan de geplande activiteiten. Wij gebruiken deze activiteiten om gericht de brede ontwikkeling van de kinderen te stimuleren en we proberen daarbij dagelijks te verkennen, te verbinden en te verrijken.' Ook is er ruimte voor herhaling van de activiteit en aanvullende activiteiten. Daarnaast worden er in de vve methode ook aanwijzingen gegeven mbt het differentieren mbt de (taal)ontwikkeling. Hierdoor wordt ook de (taal)ontwikkeling van oudere en/of meer (taal)vaardige kinderen gestimuleerd. Deze vervangen de activiteit niet, maar vullen hem aan of breiden hem uit, waardoor het kind een passend aanbod kan krijgen. Herhaling is een krachtig middel en dit vormt dan ook een belangrijk onderdeel van het activiteitenaanbod.

In de kring komt Puk regelmatig aan bod. Puk is een handpop die via de pedagogische medewerkers de kinderen betrekken bij activiteiten en kunnen ze op een veilige en speelse manier interactie met de kinderen uitlokken (intermedierende rol), Puk is een echt speelkameraadje. Hij maakt dezelfde dagelijkse dingen mee als de kinderen en leeft in een herkenbare wereld. Puk betreft de kinderen bij de activiteiten. Elke week is er een kringactiviteit en een verwerkingsactiviteit, passend bij het thema. Elke week worden hierbij één of twee doelen beschreven (uit Uk en Puk) die terugkomen in de activiteiten. In de uitvoering van het programma kunnen aanpassingen worden gedaan om het goed aan te laten sluiten bij de ontwikkelingsbehoefte van elk kind. We gaan met alle kinderen tegelijk in de kring. In de kring wordt het accent aangepast op de behoefte van de kinderen door bijvoorbeeld nadruk te leggen op taalaanbod/woordenschat. Aan de verschillende doelen uit de handelingsplannen van de kinderen kan worden gewerkt op verschillende momenten in de ochtend. Daarnaast kijken we elke dag welke kansen er voorbij komen om de ontwikkeling te stimuleren en proberen we daarbij te verkennen, te verbinden en te verrijken. Wanneer een kind bijvoorbeeld extra taalaanbod nodig heeft, kan er regelmatig aan dit kind (evt in combinatie met andere kinderen) worden voorgelezen. Of wanneer de kans zich voordoet wordt er door de pm-er meegespeeld in de hoeken om de taal te verrijken. Op die manier wordt er bij de behoefte en interesse van elk kind aangesloten. Het is de bedoeling dat er aan de doelen uit het handelingsplan minstens dagelijks (dat het kind aanwezig is) actief wordt gewerkt.

4. Ouderbetrokkenheid

Voordat de peuter start wordt er een kennismakingsgesprek en intake gesprek gevoerd. Hierbij ontvangen ouders informatie over de locatie en de groep en vragen we informatie over het kind en over de VVE-indicatie. Dit wordt ingevuld op het intakeformulier. Na drie maanden volgt er een oudergesprek om de eerste observatie en het handelingsplan te bespreken. Daarna wordt er steeds na 6 maanden een oudergesprek gevoerd om observaties te bespreken en het handelingsplan met elkaar door te nemen. Zo weten ouders waar we op de groep mee bezig zijn en kunnen ze die lijn doortrekken thuis en andersom. Met 3 jaar en 9 maanden volgt er een warme overdracht met de school en ouders. Maandelijks gaat er een nieuwsbrief uit. Hierin staan boekentips, activiteiten en liedjes voor thuis. Bijna dagelijks zetten we foto's in konnect, ouders kunnen met hun kind hier thuis over doorpraten.

Verder krijgt de peuter die vve volgt een heen-en-weer- schrift waarin de pedagogisch medewerker na iedere ochtend schrijft wat er aan activiteiten is gedaan en hoe het kind daarin mee deed. Ouders kunnen daar dan thuis over doorpraten met het kind en ouders kunnen ook weer iets schrijven in het schrift hoe het thuis gaat. Na de peuterochtend doen we altijd een overdracht naar ouders.

5. Samenwerking met andere partijen

De peuters die voor een een VVE-stimuleringsprogramma in aanmerking komen, zijn ten minste 16 uur per week op de peutergroep aanwezig. Zij worden aangemeld via de VVE-monitor. Dit kan worden gedaan door de pedagogisch medewerker via de risicomonitor of door het consultatiebureau (ggd).

Als er vanuit het consultatiebureau een indicatie wordt verzorgd staat dit in de VVE-monitor en is dit al overlegd met de ouder bij het bezoek aan het consultatiebureau en met de pedagogisch medewerker, die iedere 6 maanden een overleg heeft met de jeugdverpleegkundige van het consultatiebureau.

Een ouder met een VVE-indicatie betaalt net als de andere ouders de rekening voor 2 dagdelen. De overige dagdelen worden betaald door de gemeente.

Verder neemt een pedagogisch medewerker van de peutergroep deel aan het overleg met de gemeente over de speerpunten voor 2023 vanuit de uitvoeringsagenda Spelenderwijs.

Er is ook overleg met de onderbouwleerkrachten van de basisschool de Verbinding over de doorgaande leerlijn, zodat wij de doelen ook op elkaar kunnen afstemmen en weten welke doelen gewenst zijn te halen voordat de peuter naar de basisschool gaat (bv kunnen knippen, prikken over een lijntje, rollenspelletje spelen).

De basisschool heeft het observatiesysteem Parnassys wat aansluit bij het observatiesysteem Konnect van de kinderopvang.

Gaat de peuter over naar de basisschool of naar een andere opvang dan vindt er een eindgesprek plaats met de ouders aan de hand van het overdrachtsformulier. Daarna vindt er een warme overdracht plaats met de leerkracht (en, zo nodig met de IB-er) en worden de ontwikkelingsgegevens in Konnect , met toestemming van de ouders, digitaal doorgestuurd naar de betreffende locatie,

6. Beschrijving ruimte en materiaal

- We creëren hoeken op basis van ons thema. We creëren de hoeken met materiaal dat aansluit bij de belevingswereld en de interesses van de kinderen. We dagen de kinderen uit om af en toe iets toe te voegen aan het spel waardoor het spel een verdieping krijgt. Bij ieder thema maken we woordkaartjes die regelmatig ingezet worden. We hebben een themamuur in de hal waar zichtbaar is met welk thema we bezig zijn. De ouders betrekken we door middel van de themabrief die bij de start van ieder thema naar ouders wordt gemaild en door de nieuwsbrief die iedere maand uitkomt. In de themabrief wordt beschreven wat het thema inhoudt en worden tips gegeven hoe ouders ook zelf thuis met het thema bezig kunnen zijn.
- Bij de inloop ligt vaak een themagerichte activiteit klaar waar kinderen mee aan de slag kunnen. Bijvoorbeeld eieren sorteren op kleur bij het thema lente. Vaak hebben we ook keuze uit sensorische activiteiten, zoals spelen met de zandtafel, brooddeeg en klei.
- De pedagogisch medewerkers van de peutergroep hebben in 2022 de cursus “ruimte als derde pedagoog” gevolgd en in november 2023 de herhalingstraining Uk en Puk.